

opfattet efter sin Ordlyd og ikke forstaaet paa nogen anden Maade. At den, der ikke tror paa Gud, ogsaa kan holde Eiden, er der naturligvis Intet ueien for, at han kan meget godt holde Forsætningen; men saa gjør han det ikke, fordi han har aflagt Ed paa Forsætningen, men fordi han finder det riigtig bøde for sin egen og sine Medmenneskers Skyld; thi en Ed kan ikke lægge noget Baand paa den, der ikke tror, at der er en Gud til, der har det i sin Magt at straffe Menede for, eller den, der bryder sin Ed. Det svarede Møderne udtalte her, at Søderne maatte nødvendigt af hvad de „hellige Ord“ forstaa det Modsaetning af hvad de Christne forstode derved. Det blev strax modsagt her i Thinget, og det for-tjener Betslag ogsaa Modsigelse. Det ærede Medlem er ikke den første Søde, vi have havt her i Thinget. Der har vel været Søder næsten lige fra den første Tid, og der foreligger da en bestemt Udtalelse fra en af disse Mænd her i Thinget om, hvad Søderne forstaa ved deres „hellige Ord“; det er en Udtalelse af afdøde Grosserer Alder. Det var under en Forespørgsel af daværende Folketingsmand Barfod til Justitsministeren, om hvorvidt Søderne kunne belyde Dommerstedet, at Justitsministeren — jeg har ikke hans Udtalelse ved Haanden, men jeg tror ikke at tage fejl i min Gjengivelse af hans Ord — svarede, at han kunde ikke give noget Svar paa Spørgsmaalet, efter som han ikke vidste, hvad Søderne troede om Kristus, og derfor heller ikke vidste, om de kunde aflægge Eiden. Saa svarede Alder, at det kom ikke Sagen ved, thi Søderne tro paa den Gud, der har sagt: Seg Iader Forbandelse udgaa, at den skal komme til Lyvens Hus og til dens Hus, som sværger falsk ved mit Navn. At en saadan Ed kan være ligesaa bindende for rettroende Søder, som den christelige Ed for rettroende Christne, følger af sig selv; men en Ed, aflagt af en Mand, der ikke tror paa en personlig Gud, har ikke for mig noget Bindende. Nu sagde det ærede Medlem fra Kol-ding, at det kommer heller ikke an paa, hvilken Betydning den har for mig, men hvilken Betydning den har for den, der aflægger den; men det er jo ikke for den enkelte Persons Skyld, for at give ham Afgang til at deltage i Thingets For-handlinger, at Medlemmerne skulle aflægge Ed eller have Ret til at aflægge den, men det er for at give det hele Samsund en Sikkerhed for, at ikke de Mænd, der i et givet Dieblis sidde i Rigs-dagen, ville benytte denne Stilling til at bryde Forsætningen. Det er jo det, der alene er Hen-sigten med at fordrø denne Ed af Rigsdagsmæn-dene, og derfor vil det ogsaa have Betydning saa-vel for mig, som for Andre i Samsundet, om den aflagte Ed har nogen bindende Betydning for den Paagjældende eller ei. Det ærede Medlem udtalte, at han kunde ikke tjene mig i at stige ned fra sit høie Stade, hvortil han har arbejdet sig op ved at gjøre sig bekjendt med alle de største

Tænker, som vi have havt her i Verden, men saa søiede han Noget til, og det kan jeg ikke rigtig forstaa, at han kunde tillade sig, nemlig at han nærede dyb Foragt for alt det Hylleri, der her kom frem. Hvad berettiger det ærede Medlem til at stemple Noget af det, der her er kommet frem, som Hylleri? Det skulde jeg dog mene, at det ærede Medlem sidst af Alle skulde have indladt sig paa at sige. Seg maa hævde for mig, at hvad jeg udtaler om disse Forhold her, er min inderste og fuldeste Overbevisning, og jeg antager ligeledes om ethvert andet Medlems Udtalelser om disse Forhold, at han ikke udtaler et eneste Ord, der med nogen som helst Ret kan stemple som Hylleri. Derfor tilbageviser jeg denne Udtalelse af det ærede Medlem med lige saa megen Foragt, som han lagde i den; vi ville være fri for det ærede Medlems Bestylninger for Hylleri.

Formanden (Krabbe): Jeg erindrer den ærede Læser om, at saaledes som Ordene saaldt fra det ærede Medlem for Svendborg Amts 6te Valgkreds (Brandes), medførte de ikke med Nød- vendighed en saadan Sigttelse mod noget Medlem, og jeg er overbevist om, at de heller ikke vare saaledes mente.

H. Andersen: Ja, jeg kunde ikke forstaa dem anderledes. Nu tænker man sig, for at fore-bygge, at der skulde ske noget Saabant i Frem-tiden, som her er slet, og hvorved man jo paa- staar, at der er begaaet en Forargelse overfor alle dem, der tro paa det Hellige, at det maasse kunde komme som noget aldeles Nødvendigt, at vi maa have en anden Edsformular, hvorved en saadan Forargelse kunde undgaaes i Fremtiden. Der er imidlertid allerede af det ærede Medlem for Præstø- Amts 6te Valgkreds (Bojsen) gjort opmærksom paa, at man kan forme Eiden, hvordan man vil, saa kan det dog indtræffe, at et Medlem kan stille sig saaledes i sit Gudsforhold i det Hele, at Eiden ingen Betydning har for ham, naar det da over- hovedet skal være en Ed. Det forekommer mig, at det, man her tænker paa at faae gjort, er at faae Eiden formuleret saaledes, at dens Aflæggelse ikke skulde være stødende for religiøse Samsund, selv om den blev aflagt af en Tritanter; men dette er i Virkeligheden at sætte Individets Ret over Samsundets Ret. Det, man vil opnaa derved, er, at den Ret, der i Grundlovens § 79 er givet de enkelte Individier, den Sikkerhed, der derved er givet dem for, at de ikke paa Grund af deres religiøse Anskuelser skulde lide noget Staar i deres politiske og borgerlige Rettigheder, udvides, men paa Betøstning af Samsundets Sikkerhed, nemlig dets Sikkerhed for Forsætningen. I samme Grad som man løsrner det Baand, der ifølge Grundlovens § 55 lægges paa Folkerepresentationen ved Paabudet om Edsafflæggelsen, i samme Grad svækkes man ogsaa den Sikkerhed, som Samsundet